

8. โครงการอุตสาหกรรมพื้นฐานคืออะไร จำเป็นกับราชอาณาจักรไทยหรือไม่ อธิบาย
9. จงอภิปรายจากหัวข้อต่อไปนี้มาโดยสังเขป
 - ก. การผลิตและใช้แอลกอฮอล์ทางอุตสาหกรรมและพลังงาน
 - ข. โครงการพัฒนาวัสดุนิวเคลียร์
10. การเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมไทยทางด้านยานยนต์เป็นอย่างไร อธิบายมาโดยสังเขป

บทที่ 10

ธุรกิจการค้าหรือการพาณิชย์

ธุรกิจการค้า (Business) หมายถึง การซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการซึ่งกันและกัน สาเหตุที่ต้องมีการซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนสินค้านี้ระหว่างกัน เพราะมนุษย์ในแต่ละเขตมีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมและความชำนาญงานเฉพาะอย่างแตกต่างกันย่อมไม่สามารถผลิตสินค้าที่ตนต้องการได้ จำเป็นต้องซื้อหรือขายสินค้ากันขึ้น จึงมีการซื้อการขายเพิ่มมากขึ้นก็จะช่วยส่งเสริมความเจริญทางเศรษฐกิจให้สูงตามไปด้วย

ในอดีตมีการแลกเปลี่ยนระหว่างสินค้าด้วยกันเองเป็นระบบบาร์เตอร์ (Barter System) ต่อมาใช้เงินตราที่มีค่าในตัว ธนบัตรที่ไม่มีค่าในตัวเองแต่ใช้ทองคำเป็นหลักค้ำประกัน ปัจจุบันการซื้อขายใช้ระบบเงินตรา เชื่อกันว่าบุคคลและเชื่อกันว่าการค้าขายพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว

ราคาสินค้า

ราคาสมมูล คือ ราคาที่ผู้ซื้อขายตกลงกันด้วยความพอใจ

ราคาแพง คือ ราคาสินค้าสูงกว่าที่ผู้ซื้อพอใจจะจ่ายเงิน

ราคาถูก คือ ราคาสินค้าต่ำกว่าที่ผู้ซื้อพอใจที่จะจ่ายเงิน

ราคาสินค้าในท้องตลาดขึ้นอยู่กับจำนวนการผลิต ต้นทุน อุปสงค์หรือความต้องการ (Demand) และอุปทานหรือจำนวนสินค้าที่ผลิต (Supply) ถ้าต้นทุนการผลิตสูง อุปสงค์หรือความต้องการมากกว่าราคาสินค้าจะแพง ถ้าอุปสงค์หรือความต้องการน้อยกว่าอุปทาน มีมากสินค้าจะถูก เมื่อใดความต้องการสินค้ามีมากกว่าจำนวนสินค้ากักตุน แต่ถ้าผู้จำหน่ายกักตุนสินค้าเก็บไว้ไม่ยอมจำหน่าย ก็มีผลทำให้สินค้าขาดแคลนได้และราคาสินค้าจะสูงขึ้น วิธีการแก้ไขที่ถูกต้องในกรณีที่สินค้าขาดตลาด ผู้ซื้อควรซื้อตามปกติ ไม่ควรแย่งกันซื้อเก็บไว้ เพราะจะทำให้สินค้าขาดแคลนยิ่งขึ้น อันเป็นผลให้ราคาสินค้าแพงเพิ่มขึ้นอย่างหยุดยั้งไม่ได้ แม้รัฐบาลจะใช้มาตรการควบคุมราคาสินค้าชนิดนั้นๆ ก็ตาม ผู้จำหน่ายจะขายเฉพาะตลาดมืดเท่านั้น โดยจำหน่ายราคาควบคุมและผู้ซื้อยินดีจ่ายเงินให้ตามที่ต้องการ

การค้าขาย จำแนกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การค้าภายในประเทศ (Domestic Trade)
2. การค้าระหว่างประเทศ (Foreign Trade)

1. การค้าภายในประเทศ หมายถึง การซื้อและการขาย แลกเปลี่ยนสินค้าหรือบริการระหว่างท้องถิ่นต่างๆ ภายในประเทศ เป็นการค้าที่สะดวกไม่ต้องเสียค่าด่านและภาษีสินค้ายังได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลในด้านการลงทุน การขนส่งและการจำหน่าย

2. การค้าระหว่างประเทศ หมายถึง การซื้อขาย แลกเปลี่ยนสินค้าหรือบริการระหว่างประเทศด้วยกัน การค้าต่างประเทศต้องหาตลาดจำหน่ายแข่งขันกับประเทศอื่นที่ผลิตสินค้าเหมือนกัน และเสียภาษีนำเข้า ซึ่งจะได้ผลมาน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับคุณภาพและราคาของสินค้า รวมทั้งการจัดตั้งสมาคมหรือกลุ่มประเทศผู้ผลิตร่วมกัน จำหน่ายสินค้าและประสิทธิภาพในการดำเนินงานของตัวแทนระหว่างประเทศ

การค้าระหว่างประเทศประกอบด้วยสินค้าเข้าและสินค้าออก ปริมาณทางการค้า ดุลการค้า (ดุลการชำระเงิน ดุลการเงินเสียเปรียบและได้เปรียบ)

สินค้าเข้า (Import) คือ สินค้าที่แต่ละประเทศซื้อนำเข้าจากต่างประเทศ

สินค้าออก (Export) คือ สินค้าที่แต่ละประเทศส่งไปจำหน่ายต่างประเทศ

ปริมาณการค้า (Volume of Trade) คือ จำนวนสินค้าเข้าและสินค้าออกรวมกันโดยคิดเป็นหน่วยน้ำหนัก และร้อยละของจำนวนสินค้า

ดุลการค้า (Balance of Trade) คือ ความสัมพันธ์ระหว่างมูลค่าของสินค้าเข้าและสินค้าออก

ดุลการค้าเสียเปรียบหรือขาดดุล (Favourable Balance of Trade) คือ มูลค่าสินค้าเข้าสูงกว่ามูลค่าของสินค้าออก

ดุลการค้าได้เปรียบหรือเกินดุล (Favourable Balance of Trade) คือ มูลค่าของสินค้าออกสูงกว่ามูลค่าของสินค้าเข้า

ดุลการชำระเงิน (Balance of Payment) คือ การจัดการทางการเงินเกี่ยวกับรายรับรายจ่ายของสินค้าเข้า สินค้าออก ค่าบริการขนส่ง การลงทุนการค้าในต่างประเทศ เงินช่วยเหลือเงินกู้ยืมจากต่างประเทศ รวมทั้งเงินที่นำออกไปใช้ในต่างประเทศทั้งหมด

ดุลการชำระเงินเสียเปรียบ คือ รายจ่ายของสินค้าเข้าและบริการสูงกว่ารายได้จากสินค้าออกและบริการอื่น ๆ ที่ได้รับ

ดุลการชำระเงินได้เปรียบ คือ รายจ่ายของสินค้าเข้าและบริการต่ำกว่ารายได้ของสินค้าออกและบริการอื่น ๆ ที่ได้รับ

การค้าระหว่างประเทศในบางปีจะขาดดุลหรือมีดุลการค้าเสียเปรียบ แต่มีดุลการชำระเงินได้เปรียบ เพราะรายรับจากสินค้าออกต่ำกว่ารายจ่ายของสินค้าเข้า แต่ได้รับเงินจากบริการอื่น ๆ เงินช่วยเหลือ และเงินกู้จากต่างประเทศ รวมแล้วมากกว่าดุลการค้าเสียเปรียบ จึงเกิดดุลการชำระเงินได้เปรียบขึ้น

ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการค้า มีดังนี้

1. ปัจจัยทางธรรมชาติ ได้แก่ ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศที่ส่งเสริมอาชีพการเกษตรกรรมและการอุตสาหกรรม

สินค้าเขตร้อน ที่สำคัญ ได้แก่ อ้อย กัญชง มันสำปะหลัง ยางพารา ข้าวเจ้า อัญชัน ฯลฯ

สินค้าเขตอบอุ่น ที่สำคัญ ได้แก่ ข้าวสาลี มันฝรั่ง ผลไม้ต่าง ๆ เช่น แอปเปิ้ล อัญชัน สตรอเบอร์รี่ พืช แพร์ พลัม ฯลฯ (เขตเมดิเตอร์เรเนียน ได้แก่ อัญชัน ส้ม ฯลฯ) เขตที่สูงภูเขาและเนินเขา เป็นแหล่งผลิตพลังงานไฟฟ้า ป่าไม้และเลี้ยงสัตว์ เขตที่ราบเป็นแหล่งเพาะปลูกพืชต่าง ๆ ตามลักษณะของดินความชื้นและอุณหภูมิ ทรัพยากรแร่ธาตุ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการผลิต สินค้าอุตสาหกรรม หรือส่งเป็นสินค้าออก

2. บัณฑิตทางวัฒนธรรม ได้แก่ การตั้งถิ่นฐานของประชากรในเขตภูมิภาคต่าง ๆ

การศึกษา นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการลงทุน และความมั่นคงทางการเมือง การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจมาตรฐานการครองชีพ ข้อตกลงร่วมกันระหว่างประเทศ การโฆษณา และการคมนาคมขนส่ง

ถ้าบัณฑิตทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่จะช่วยส่งเสริมให้การค้าระหว่างประเทศเจริญก้าวหน้า และมีผลต่อระดับความเจริญทางเศรษฐกิจอย่างยิ่ง

ประเภทของสินค้าออกและสินค้าเข้าของโลก

ประเภทสินค้าออก แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. สินค้าออกที่ส่งไปยังทวีปยุโรป ส่วนใหญ่ส่งไปจากประเทศแอฟริกา เอเชีย ตะวันตกเฉียงใต้ อินเดีย ศรีลังกา มาเลเซีย ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา บราซิล และอาร์เจนตินา

2. สินค้าออกที่ส่งไปยังแองโกลอเมริกา ส่วนใหญ่ทำการค้าขายกันระหว่าง แคนาดา และสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้มีประเทศอื่น ๆ ในทวีปอเมริกาเหนือ ทวีปอเมริกาใต้ (ยกเว้นประเทศอาร์เจนตินา กับบราซิล) ทวีปยุโรป เอเชีย และออสเตรเลีย

3. สินค้าออกที่ส่งไปยังเอเชีย ส่วนใหญ่ส่งไปจากประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐประชาชนจีน สหราชอาณาจักรฯ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ฝรั่งเศส ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์

ประเภทสินค้าออกมี 3 ประเภท คือ

1. เครื่องจักรและอุตสาหกรรม ประเทศที่ส่งสินค้าออก ได้แก่ สหรัฐอเมริกา แคนาดา สหราชอาณาจักรฯ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น

2. อาหาร ที่สำคัญ ได้แก่ ประเทศกานา เอกวาดอร์ ไอซ์แลนด์ (ส่วนใหญ่ส่งสินค้าประเภทอาหาร หนึ่งหรือสองอย่างเป็นหลัก) เช่น กาแฟ โกโก้ กล้วย และปลา ไทยก็ส่งข้าวโพด ข้าวเจ้าออกจำหน่ายเป็นหลักสำคัญ

3. วัตถุดิบ ที่สำคัญ ได้แก่ บังกลาเทศ สาธารณรัฐอาหรับ อียิปต์ เวเนซุเอลา อินโดนีเซีย และประเทศในทวีปแอฟริกา และอเมริกาใต้

ประเภทสินค้าเข้า สินค้าเข้าส่วนใหญ่ส่งไปจากทวีปยุโรป จำแนกได้ 3 กลุ่ม คือ

1. สินค้าเข้าที่มาจากยุโรป ส่วนใหญ่ส่งไปจำหน่ายในแอฟริกาเกือบทุกประเทศ (นอกจากไอบีเรีย ส่วนมากส่งสินค้าเข้าจากสหรัฐอเมริกา) ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อินเดีย สาธารณรัฐอิสลามปากีสถาน ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และอาร์เจนตินา ฯลฯ
2. สินค้าเข้าที่มาจากแองโกลอเมริกาและลาตินอเมริกา ประเทศที่ส่งสินค้าเข้า จากแองโกลอเมริกา ได้แก่ แคนาดา และกลุ่มลาตินอเมริกา ญี่ปุ่น และฟิลิปปินส์ ส่วนสหรัฐอเมริกา ส่งซื้อสินค้าเข้าจากลาตินอเมริกา
3. สินค้าเข้าที่มาจากเอเชีย ส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่มาจากประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ประเภทของสินค้าเข้ามี 3 ประเภท คือ

1. เครื่องจักรและอุตสาหกรรม ประเทศที่ส่งเครื่องจักรเข้า ได้แก่ ประเทศในทวีปเอเชีย แอฟริกา และอเมริกาใต้
2. อาหาร ประเทศที่ส่งเข้า ได้แก่ สหราชอาณาจักรฯ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ฯลฯ
3. วัตถุดิบ ประเทศที่ส่งวัตถุดิบเข้าบ่อนโรงงานอุตสาหกรรม ได้แก่ สหราชอาณาจักรฯ ฝรั่งเศส เบลเยียม สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน สหภาพสาธารณรัฐสังคมนิยมโซเวียตและญี่ปุ่น

เขตการค้าของโลก

ทวีปยุโรปตะวันตกมีลักษณะเด่นกว่าเขตอื่น ประมาณร้อยละ 40 ของโลก ประเทศที่พัฒนาการค้ามาก คือ สหราชอาณาจักรฯ เบลเยียม ลักเซมเบิร์ก สวีเดน เนเธอร์แลนด์ สวิสเซอร์แลนด์ เดนมาร์ก และนอร์เว

สินค้าออก ได้แก่ สินค้าสำเร็จรูป กึ่งสำเร็จรูป เครื่องจักร เครื่องเหล็ก ผ้า สุนัข เคมีภัณฑ์ และสินค้าเบ็ดเตล็ด

สินค้าเข้า ได้แก่ ธัญพืช เนื้อสัตว์ หนังสัตว์ ชา กาแฟ ยาสูบ น้ำมัน และผลไม้ ส่วนใหญ่ส่งมาจากทุกทวีป

แองโกลอเมริกา มีสินค้าออก ได้แก่ ฝ้ายดิบ แป้งสาลี ข้าวสาลี ยาสูบ ข้าวโพด น้ำมัน ถ่านหิน กระดาษพิมพ์ แร่ธาตุต่างๆ และวัตถุสำเร็จรูป เช่น เครื่องเหล็กและเครื่องจักร

สินค้าเข้ามีน้อย ได้แก่ วัตถุดิบต่างๆ เช่น น้ำมัน แร่ธาตุ ยางพารา ไม้ และอาหารต่างๆ

เอเชีย มีสินค้าออก ได้แก่ ฝ้าย ปอกระเจา ยางพารา ดีบุก มะพร้าวตากแห้ง สินค้าเข้า ได้แก่ เหล็ก เหล็กกล้า และเศษเหล็ก

ลาตินอเมริกา (เขตทะเลคาริบเบียน) มีสินค้าออก ได้แก่ กล้วย โกโก้ น้ำตาล กาแฟ ยาสูบ บานศรณารายณ์ น้ำมัน แร่เงิน ทองคำ ตะกั่ว สังกะสี บ็อกไซต์ และแอสฟัลต์

สินค้าเข้า ได้แก่ ัญพิช ฝ้าย ฝ้ายขนสัตว์ สินค้าเหล็กและเหล็กกล้า เครื่องจักรกล รถยนต์ ฯลฯ

เขตตะวันออกของทวีปอเมริกาใต้ มีสินค้าออก ได้แก่ กาแฟ โกโก้ เนื้อสัตว์ หนังสัตว์ ขนสัตว์ ฝ้าย น้ำตาล เนื้อแกะ ยาสูบ แร่ธาตุ ข้าวสาลี และข้าวโพด

เขตเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ มีสินค้าออก ได้แก่ บ็อกไซต์ ทองคำ เพชร ฝ้ายดิบ ไบยาสูบ โครเมียม น้ำมัน ปาล์มน้ำมัน อินทผลัม บานศรณารายณ์

สินค้าเข้า ได้แก่ สินค้าอุตสาหกรรมจากประเทศต่างๆ ในทวีปยุโรปและอเมริกาเหนือ

เขตโอเชียเนีย มีสินค้าออก ได้แก่ เนื้อแกะ ขนแกะ เนย เนยแข็ง หนังสัตว์ สังกะสี ตะกั่ว (สับปะรดกระป๋องและน้ำตาลจากมลรัฐฮาวาย)

สินค้าเข้า ได้แก่ ชา ฝ้าย ยางพารา น้ำมัน เครื่องเหล็ก และสินค้าอุตสาหกรรม

การค้าต่างประเทศของราชอาณาจักรไทย

การส่งออกในปี พ.ศ. 2524* จะมีแนวโน้มที่แจ่มใสมากจากสินค้าการเกษตร เพราะพืชผลการเกษตรได้ผลดีและราคาในตลาดโลกสูง สินค้าจะส่งออกได้มากก็คือ ข้าว ข้าวโพด น้ำตาล และมันสำปะหลัง เป็นต้น สินค้าอุตสาหกรรมบางอย่าง เช่น สิ่งทอ

* รายงานเศรษฐกิจ ธนาคารกรุงไทย จำกัด มกราคม 2524 หน้า ก., ง.

อาจขยายตัวในอัตราที่ต่ำมาก เพราะยังมีปัญหาด้านชายแดนรวมแล้วการส่งออกจะขยายตัวประมาณร้อยละ 20—25

การค้าต่างประเทศ ในขณะที่คาดว่าจะการส่งออกแจ่มใสขึ้น การนำเข้าก็จะเพิ่มขึ้นมากด้วย เพราะคงได้กล่าวแล้วว่าน้ำมันจะเป็นตัวการสำคัญ เพราะค่าน้ำมันนำเข้าจะสูงกว่า 7 หมื่นล้านบาท ซึ่งผลจากมูลค่าน้ำมันที่นำเข้าเพิ่มขึ้นมากนี้จะกระทบต่อดุลการค้าอย่างหนัก โดยการลงทุนในอุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ เยื่อกระดาษ และก๊าซธรรมชาติ ยังคงดำเนินต่อไปและคาดว่าจะการลงทุนในช่วงครึ่งปีหลังจะดีขึ้น

ปัญหาใหญ่ของปี 2524 เมื่อสรุปแล้วจะต้องคำนึงถึงปัญหาสำคัญ 2 ด้าน คือ ด้านระดับราคากับด้านดุลบัญชีเดินสะพัด คือ ดุลการค้าและบริการจะขาดดุลมากขึ้น ทั้งนี้เพราะตัวการสำคัญก็คือน้ำมันที่มูลค่านำเข้าจะสูงถึง 7.5—8 หมื่นล้านบาท

เมื่อสรุปโดยทั่วไปแล้ว จากความเห็นของหลายฝ่ายต่างเห็นว่าแม้ในปี 2525 นี้ยังจะคงเลวร้ายต่อไปก็ตาม แต่ก็คงไม่เลวร้ายมากนัก อย่างน้อยก็คงจะดีกว่าปี 2523

คำถามทบทวน

1. ธุรกิจการค้าหมายถึงอะไร อธิบายโดยสังเขป
2. การค้าระหว่างประเทศประกอบด้วยอะไรบ้าง ยกตัวอย่างมาโดยสังเขป
3. จงกล่าวถึงปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการค้ามาโดยสังเขป
4. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับประเภทของสินค้าเข้าและประเภทของสินค้าออกในประเทศต่างๆ อย่างไรบ้าง อธิบาย
5. ดุลการค้าเงินคืออะไร จงอธิบาย
6. ท่านเข้าใจเกี่ยวกับราคาสมมูลอย่างไร จงอธิบาย
7. ระบบ “บาร์เตอร์” เกี่ยวข้องกับธุรกิจการค้าอย่างไรบ้าง
8. ปริมาณการค้าคิดจากอะไรเป็นเกณฑ์ จงอธิบาย
9. ดุลการค้าเสียเปรียบหมายถึงอะไร จงอธิบาย
10. เขตการค้าที่สำคัญของโลกหนาแน่นในบริเวณใด อธิบายและวาดแผนที่ประกอบ